

V Bruselu dne 23.10.2019
COM(2019) 484 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**o zárukách krytých souhrnným rozpočtem
Stav k 31. prosinci 2018**

{SWD(2019) 379 final}

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Operace, na něž byla poskytnuta rozpočtová záruka EU, a mechanismy řízení krizí v eurozóně nekryté rozpočtem EU	3
2.1	Úvěry k dosažení makroekonomických cílů poskytované Evropskou unií	4
2.2	Úvěry k dosažení mikroekonomických cílů.....	4
2.3	Financování operací v nečlenských státech Evropskou investiční bankou („EIB“) (dále jen „vnější financování ze strany EIB“) kryté zárukami EU (ELM).	4
2.4	Operace v členských státech financované Evropskou investiční bankou (EIB) a Evropským investičním fondem (EIF) kryté zárukami EU – Evropský fond pro strategické investice (EFSI)	6
2.5	Mechanismy řízení krizí, které nejsou kryty z rozpočtu EU.....	7
3.	Vývoj operací, na něž byla poskytnuta záruka.....	7
3.1	Operace řízené přímo Komisí	8
3.1.1	Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM).....	9
3.1.2	Nástroj na podporu platební bilance	10
3.1.3	Úvěry v rámci makrofinanční pomoci	11
3.1.4	Úvěry Euratomu	12
3.2	Vývoj operací vnějšího financování ze strany EIB.....	12
4.	Rizika krytá z rozpočtu EU	13
4.1	Definice rizika.....	13
4.2	Složení celkového rizika	13
4.3	Riziko kryté rozpočtem EU v ročním vyjádření	14
4.3.1	Expozice vůči členským státům	14
4.3.2	Expozice vůči třetím zemím.....	15
5.	Aktivace a vyplacení záruk	16
5.1	Obsluha dluhu nekrytá Záručním fondem pro vnější vztahy (úvěry Euratomu členským státům, EFSM a na podporu platební bilance).....	16
5.1.1	Platby z peněžních prostředků	17
5.1.2	Platby z rozpočtu EU	17

5.2	Žádosti o čerpání ze zdrojů Záručního fondu ro vnější vztahy a zpětně získávané částky (úvěry třetím zemím v rámci ELM, makrofinanční pomoci a Euratomu).....	17
5.3	Vývoj fondu	19
6.	Evropský fond pro strategické investice (EFSI)	20
7.	Evropský fond pro udržitelný rozvoj (EFSD).....	22
7.1	Informace o záruce EFSD	23
7.2	Záruční fond EFSD	23

1. Úvod

Účelem této zprávy je zmapovat rozsah úvěrového rizika, jemuž je vystaven rozpočet EU. Uvedené riziko plyne ze záruk a úvěrových operací, jež poskytuje, resp. provádí Evropská unie, a to buď přímo, nebo nepřímo prostřednictvím záruk za projekty financování mimo Unii v gesci EIB.

Tato zpráva je předkládána v souladu s článkem 149 předchozího finančního nařízení¹, které stále ještě platilo pro část roku 2018. Tato zpráva o rozpočtových zárukách EU a odpovídajících rizicích za rok 2018 je tudíž předkládána naposledy a bude nahrazena budoucím systémem podávání zpráv dle nového finančního nařízení.

Zpráva je rozčleněna takto: oddíl 2 uvádí hlavní prvky operací, na něž byla poskytnuta rozpočtová záruka EU, a rovněž popisuje některé další mechanismy řízení krizí, které však pro rozpočet EU nepředstavují žádné riziko. Oddíl 3 představuje vývoj operací, na něž byla poskytnuta záruka. V oddíle 4 jsou popsána hlavní rizika krytá rozpočtem EU. Oddíl 5 nastiňuje aktivaci záruk a vývoj Záručního fondu pro vnější vztahy (dále jen „fond“)² a oddíl 6 popisuje vývoj Evropského fondu pro strategické investice (EFSI)³.

Tuto zprávu doplňuje pracovní dokument útvarů Komise (SWD) obsahující soubor podrobných tabulek a vysvětlujících poznámek. V pracovním dokumentu je rovněž uvedena makroekonomická analýza zemí, které od EU obdržely úvěry a/nebo záruky a které tak představují hlavní část expozice fondu vůči riziku.

2. OPERACE, NA NĚŽ BYLA POSKYTNUTA ROZPOČTOVÁ ZÁRUKA EU, A MECHANISMY ŘÍZENÍ KRIZÍ V EUROZÓNĚ NEKRYTÉ ROZPOČTEM EU

Rizika krytá rozpočtem EU jsou dána celou škálou úvěrových a záručních operací, které lze rozdělit do čtyř kategorií:

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie a kterým se zrušuje nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. L 298, 26.10.2012, s. 1).

² Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2728/94 ze dne 31. října 1994, kterým se zřizuje Záruční fond pro vnější vztahy (Úř. věst. L 293, 12.11.1994, s. 1), následně pozměněné nařízením Rady (ES, Euratom) č. 480/2009 (Úř. věst. L 145, 10.6.2009, s. 10) a nařízením (EU) 2018/409, (dále jen „nařízení o záručním fondu“) (Úř. věst. L 76, 19.3.2018, s. 1).

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1017 ze dne 25. června 2015 o Evropském fondu pro strategické investice, Evropském centru pro investiční poradenství a Evropském portálu investičních projektů a o změně nařízení (EU) č. 1291/2013 a (EU) č. 1316/2013 – Evropský fond pro strategické investice (dále jen „nařízení o EFSI“) (Úř. věst. L 169, 1.7.2015, s. 1). Nařízení o EFSI bylo pozměněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2396 ze dne 13. prosince 2017, pokud jde o prodloužení doby trvání Evropského fondu pro strategické investice, jakož i zavedení technických zlepšení daného fondu a Evropského centra pro investiční poradenství (dále jen „změna EFSI 2.0“) (Úř. věst. L 345, 27.12.2017, s. 34). V rámci změny EFSI 2.0 byla mimo jiné zvýšena záruka EU a upravena cílová sazba. Dne 22. července 2015 podepsaly Evropská komise a Evropská investiční banka (EIB) dohodu o správě EFSI a poskytování záruky EU (dále jen „dohoda o EFSI“), která byla pozměněna a opakovaně potvrzena ve dnech 21. července 2016, 21. listopadu 2017, 9. března 2018 a v prosinci 2018.

2.1 Úvěry k dosažení makroekonomických cílů poskytované Evropskou unií

Tyto úvěry zahrnují 1) makrofinanční pomoc (MFA)⁴ poskytovanou třetím zemím, 2) úvěry na podporu platební bilance⁵ poskytované členským státům, které nejsou členy eurozóny a které se potýkají s obtížemi v oblasti platební bilance, a 3) úvěry v rámci evropského mechanismu finanční stabilizace (EFSM)⁶ na podporu všech členských států, které čelí vážným ekonomickým finančním obtížím, jež byly způsobeny výjimečnými okolnostmi, které nemohly ovlivnit, nebo kterým takové finanční obtíže vážně hrozí. Jsou aktivovány ve spojení s finanční podporou Mezinárodního měnového fondu (MMF).

2.2 Úvěry k dosažení mikroekonomických cílů

Tento oddíl odkazuje na úvěry Euratomu⁷. Úvěrový nástroj Euratomu lze použít na:

- *[v členských státech]:* investice do jaderných elektráren a průmyslových zařízení v jaderném palivovém cyklu⁸ a
- *[v některých nečlenských zemích]:* investice s cílem zlepšit bezpečnost a účinnost jaderných elektráren, které existují nebo jsou ve výstavbě, a projekty na jejich vyřazování z provozu⁹.

2.3 Financování operací v nečlenských státech Evropskou investiční bankou („EIB“) (dále jen „vnější financování ze strany EIB“) kryté zárukami¹⁰ EU (ELM).

V rámci vnějšího úvěrového mandátu EIB (ELM) poskytuje EU ze svého rozpočtu záruku, která EIB umožňuje rozšířit úvěrování na podporu politik EU mimo území EU. ELM podporuje činnost EIB v zemích usilujících o přistoupení k EU, v zemích východního a jižního sousedství, v Asii, Latinské Americe a Jihoafrické republice. Ve stávajícím období ELM (2014–2020) je z rozpočtu EU poskytována záruka na operace EIB do výše 32,3 miliardy EUR. Dne 14. března 2018 přijaly Evropský parlament a Rada v souvislosti s přezkumem ELM v polovině období rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/412, kterým se mění rozhodnutí č. 466/2014/EU, čímž byl významně navýšen maximální strop pro současný vnější úvěrový mandát z 27 miliard EUR na 32,3 miliardy EUR. Přezkum doplňuje nový cíl dlouhodobé ekonomické odolnosti uprchlíků, migrantů,

⁴ Makrofinanční pomoc může mít i podobu grantů třetím zemím (v této zprávě nejsou zahrnuty). Odkazy na právní základy jsou uvedeny v příloze tabulky A2B pracovního dokumentu útvarů Komise.

⁵ Nařízení Rady (ES) č. 332/2002 ze dne 18. února 2002, kterým se zavádí systém střednědobé finanční pomoci platebním bilancím členských států (Úř. věst. L 53, 23.2.2002, s. 1).

⁶ Nařízení Rady (EU) č. 407/2010 ze dne 11. května 2010 o zavedení evropského mechanismu finanční stabilizace (Úř. věst. L 118, 12.5.2010, s. 1).

⁷ Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom) ze dne 25. března 1957 ve znění změn a doplnění.

⁸ v případě členských států: Rozhodnutí Rady 77/270/Euratom ze dne 29. března 1977, kterým se Komise zmocňuje k tomu, aby za Euratom sjednávala půjčky za účelem příspěví na financování jaderných elektráren (Úř. věst. L 88, 6.4.1977, s. 9) ve znění změn a doplnění.

⁹ Pro některé nečlenské státy: Rozhodnutí Rady 94/179/Euratom ze dne 21. března 1994 (Úř. věst. L 84, 29.3.1994), kterým se mění rozhodnutí 77/270/Euratom za účelem zmocnění Komise k tomu, aby za Euratom sjednávala půjčky s cílem přispět na financování nezbytné pro zvýšení stupně bezpečnosti a účinnosti jaderných elektráren v některých třetích zemích.

¹⁰ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 466/2014/EU ze dne 16. dubna 2014 o poskytnutí záruky EU za případné ztráty Evropské investiční banky z finančních operací na podporu investičních projektů mimo Unii (Úř. věst. L 135, 8.5.2014, s. 1).

hostitelských a tranzitních společenství a společenství původu, jenž představuje strategickou reakci na řešení hlavních příčin migrace.

Záruka EU poskytovaná EIB kryje rizika státní a politické povahy v souvislosti s jejími finančními operacemi mimo Unii na podporu cílů vnější politiky Unie. Kromě toho EIB financuje na vlastní riziko investiční operace v zemích mimo Unii a činnosti v rámci specifických mandátů, například v zemích AKT¹¹.

V zájmu podpory vnější činnosti Unie a s cílem umožnit EIB financovat investice mimo Unii bez nepříznivého dopadu na úvěrovou bonitu EIB využívá většina jejích operací mimo Unii rozpočtovou záruku EU.

Záruční fond pro vnější vztahy¹²

Zárukami zajištěné vnější financování ze strany EIB, makrofinanční pomoc a úvěry Euratomu třetím zemím jsou od roku 1994 kryty Záručním fondem pro vnější vztahy (dále jen „fond“). Naopak úvěry na podporu platební bilance, úvěry v rámci EFSM a úvěry Euratomu členským státům kryje přímo rozpočet EU.

Fond kryje případy nesplacení úvěrů a čerpání záruk za úvěry nečlenským státům nebo záruk za projekty v těchto státech. Byl zřízen za účelem:

- poskytování „likvidní rezervy“ s cílem zabránit čerpání rozpočtu EU pokaždé, kdy není splácen zaručený úvěr nebo kdy dojde k prodlení s jeho splácením, a
- vytvoření nástroje rozpočtové kázně vymezením finančního rámce, jímž by se řídila strategie EU v oblasti záruk za úvěry poskytované EU a EIB třetím zemím¹³.

Přistoupením třetí země k EU přestávají být jí poskytnuté úvěry kryty fondem a související úvěrové riziko musí nést přímo rozpočet EU. Fond je z rozpočtu EU dotován a jeho prostředky musí být udržovány v objemu, jenž odpovídá určitému procentu jím krytých nesplacených úvěrů a úvěrových záruk. Tato procentní výše, takzvaná cílová sazba, v současné době činí 9 %¹⁴. Pokud zdroje fondu nepostačují, poskytne nezbytné prostředky rozpočet EU. Aktiva fondu spravuje EIB.

¹¹ Dohoda o partnerství AKT-EU podepsaná v Cotonou dne 23. června 2000 byla uzavřena na období dvaceti let od roku 2000 do roku 2020. Jedná se o nejkomplexnější dohodu o partnerství mezi rozvojovými zeměmi a EU. Není financovaná z rozpočtu EU.

¹² Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 480/2009, kterým se zřizuje Záruční fond pro vnější vztahy (Úř. věst. L 145, 10.6.2009, s. 10) ve znění nařízení (EU) 2018/409 (Úř. věst. L 76, 19.3.2018, s. 1).

¹³ Ačkoli jsou rizika ve třetích zemích v konečném důsledku kryta rozpočtem EU, funguje záruční fond jako ochrana rozpočtu EU před rizikem nesplacení. Poslední výroční zpráva o činnosti fondu a jeho správě v roce 2018 (COM(2019) 363 final) a související pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2019) 314 final) schválené 5.8.2019 jsou k dispozici na internetových stránkách <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

¹⁴ Souhrnná zpráva o činnosti fondu a o cílové dotační sazbě je uvedena v dokumentu COM(2014) 214 final ze dne 8. dubna 2014, ke kterému byl zpracován související pracovní dokument útvarů Komise SWD(2014) 129 final.

2.4 Operace v členských státech financované Evropskou investiční bankou (EIB) a Evropským investičním fondem (EIF) kryté zárukami EU – Evropský fond pro strategické investice (EFSI)

Evropský fond pro strategické investice (EFSI) je základem investičního plánu pro Evropu, jeho cílem je povzbudit dlouhodobý hospodářský růst a konkurenceschopnost v Evropské unii.

Záruka EU¹⁵ se vztahuje na finanční a investiční operace, které schvaluje EIB v rámci hlavní části nástroje pro infrastrukturu a inovace (IIW) a EIF v rámci nástroje pro malé a střední podniky (SMEW) a v rámci investičního podokna nástroje IIW pro malé a střední podniky / podniky se střední tržní kapitalizací. Část celkových operací EFSI je kryta zárukou EU a část probíhá na vlastní riziko skupiny EIB¹⁶.

EIB a EIF jsou odpovědné za posuzování a monitorování rizika jednotlivých operací a předkládají zprávu Komisi a Evropskému účetnímu dvoru.

Záruční fond Evropského fondu pro strategické investice (záruční fond EU)¹⁷

Podle článku 12 nařízení o EFSI představuje záruční fond likvidní rezervu, z níž je EIB vyplacena v případě čerpání záruky EU. V souladu s dohodou mezi EU a EIB o EFSI hradí záruční fond EU čerpání záruky v případě, že výše čerpání překračuje výši prostředků, jež má EIB k dispozici na účtu EFSI. Tento účet, jež EIB spravuje, byl zřízen pro účely výběru příjmů EU a zpětně získaných částek, jež plynou z operací fondu pod zárukou EU, a pro úhrady čerpání záruky EU do výše dostupného zůstatku.

Záruční fond musí být udržován na úrovni určitého procentního podílu¹⁸ („cílová částka“) celkové výše závazků ze záruky EU, v současnosti 35 %. Likvidní rezerva má tudíž poskytovat odpovídající bezpečnostní rezervu tak, aby nebyl rozpočet Unie vystaven nenadálému čerpání záruky, které by mohlo znamenat výdajové škrty nebo změny rozpočtu. Přispívá tudíž k předvídatelnosti rozpočtového rámce.

Záruční fond EU je doplňován postupně s přihlédnutím k nárůstu expozice, kterou záruka EU pokrývá.

Podle čl. 12 odst. 4 nařízení o EFSI jsou prostředky záručního fondu EU řízeny přímo Komisí a jsou investovány v souladu se zásadou řádného finančního řízení a s náležitými obezřetnostními pravidly.

Za posuzování a monitorování rizika jednotlivých operací krytých zárukou EU jsou odpovědné EIB a EIF. Na základě jejich zprávy a vzájemně sladěných, obezřetných předpokladů o budoucí činnosti zachovává Komise cílovou částku i objem záručního fondu EU, které jsou předmětem přezkumu, v adekvátní výši. V souladu s čl. 16 odst. 3 nařízení o EFSI podaly EIB a EIF v březnu 2019 zprávu Komisi a Evropskému účetnímu dvoru.

¹⁵ Při změně EFSI 2.0 byla záruka EU zvýšena z 16 miliard EUR na 26 miliard EUR.

¹⁶ Při změně EFSI 2.0 byla záruka skupiny EIB zvýšena z 5 miliard EUR na 7,5 miliardy EUR.

¹⁷ Další informace o řízení záručního fondu EU jsou uvedeny v dokumentu COM(2019) 244 final ze dne 28. května 2019.

¹⁸ Cílová částka byla v čl. 12 odst. 5 nařízení o EFSI původně stanovena na úrovni 50 % celkových závazků ze záruky EU. Po vstupu nařízení o EFSI 2.0 v platnost je cílová částka stanovena na úrovni 35 % celkových závazků ze záruky EU.

V souladu s čl. 16 odst. 2 nařízení o ESFI musí výroční zpráva, kterou EIB podává Evropskému parlamentu a Radě, obsahovat konkrétní informace o souhrnném riziku, jež je spojeno s finančními a investičními operacemi v rámci EFSI, a rovněž informace o čerpání záruky.

2.5 Mechanismy řízení krizí, které nejsou kryty z rozpočtu EU

V rámci reakce na krizi bylo zavedeno několik dalších mechanismů, které však *nejsou* z hlediska rozpočtu EU spojeny s žádným rizikem a jsou uvedeny níže pouze pro úplnost:

— *Úvěrový nástroj pro Řecko (GLF)*¹⁹ je financován formou bilaterálních úvěrů Řecku od jiných členských států eurozóny a centrálně jej spravuje Komise.

— *Evropský nástroj finanční stability (EFSF)*²⁰: EFSF byl zřízen členskými státy eurozóny v červnu 2010 jako dočasný záchranný mechanismus pro poskytování finanční pomoci členským státům eurozóny v rámci makroekonomického ozdravného programu. Smlouva o trvalém záchranném mechanismu, Evropském mechanismu stability (ESM), vstoupila v platnost dne 27. září 2012. Od 1. července 2013, pokračuje EFSF v provádění aktuálních programů určených pro Řecko (spolu s MMF a některými členskými státy) i pro Irsko a Portugalsko (spolu s MMF, některými členskými státy a EU/EFSM)²¹, ale není již zapojen do nových finančních programů ani úvěrových smluv.

— *Evropský mechanismus stability (ESM)*²²: ESM je významnou součástí celkové strategie EU zaměřené na ochranu finanční stability v eurozóně poskytováním finanční pomoci členským státům eurozóny, které mají finanční problémy nebo jsou jimi ohroženy. ESM je mezivládní organizace založená podle mezinárodního práva veřejného, která sídlí v Lucemburku a její efektivní úvěrová kapacita činí 500 miliard EUR.

3. VÝVOJ OPERACÍ, NA NĚŽ BYLA POSKYTNUTA ZÁRUKA

Tento oddíl popisuje vývoj operací, na něž byla poskytnuta záruka, a to zaprvé operací řízených přímo Komisí a zadruhé operací řízených EIB.

Tabulka 1: Celkové nesplacené částky kryté rozpočtem EU ke dni 31. prosince 2018 (v milionech EUR)

	Nesplacená jistina	Vzniklý úrok	Celkem	%
Členské státy*				
Euratom	152,9	0,5	153,4	0,2 %
Podpora platební balance	1 700,0	33,9	1 733,9	2,1 %
EIB	1 141,0	9,0	1 150,0	1,4 %

¹⁹ K úvěrovému nástroji pro Řecko viz:

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

²⁰ Informace o EFSF: <http://www.efs.europa.eu>.

²¹ Úvěry poskytnuté v rámci EU/EFSM jsou kryty rozpočtovými zárukami EU.

²² Informace o ESM: <http://esm.europa.eu>.

EFSM	46 800,0	600,0	47 400,0	57,5 %
Členské státy – mezisoučet**	49 793,9	643,3	50 437,2	61,2 %
Třetí země***				
Makrofinanční pomoc	4 360,7	26,8	4 387,6	5,3 %
Euratom	100,0	0,5	100,5	0,1 %
EIB****	27 395,2	147,6	27 542,8	33,4 %
Mezisoučet za třetí země	31 855,9	174,9	32 030,9	38,8 %
Celkem	81 649,9	818,2	82 468,1	100 %
* Toto riziko je kryto přímo rozpočtem EU. Zahrnuje rovněž úvěry Euratomu a EIB poskytnuté členským zemím před jejich přistoupením k EU. ** Tyto částky nezahrnují operace EFSI, přičemž ke dni vykazování bylo vyplaceno 15,8 miliardy EUR. *** Toto riziko kryté záručním fondem je omezeno na 18 miliard EUR kvůli omezením záruk poskytnutých EIB v rámci každého z vnějšího úvěrového mandátu (ELM) (viz bod 2.1.3 – Záruky poskytnuté EIB – v souvisejícím pracovním dokumentu). **** Jsou zde zahrnuty úvěry EIB, které nesplatila Sýrie, a letiště Enfidha v Tunisku, a tudíž byly z nich plynoucí pohledávky postoupeny EU. (částka: 502,02 milionu EUR zahrnující nesplacenou jistinu, vzniklé úroky a sankce). V účetních závěrkách EU na rok 2015, 2016, 2017 a 2018 byly tyto úvěry evidovány v plné výši jako znehodnocené.				

Podrobnější informace o těchto nesplacených částkách, zejména co se týče stropu, vyplacených částek nebo míry zajištění zárukou, jsou uvedeny v tabulkách A1, A2a, A2b a A3 pracovního dokumentu útvarů Komise.

3.1 Operace řízené přímo Komisí

Na základě různých právních aktů Rady nebo Rady a Evropského parlamentu poskytuje Komise v závislosti na sledovaných cílech finanční podporu třetím zemím a členským státům. Tato podpora má podobu dvoustranných úvěrů, které jsou financovány na kapitálových trzích a na něž poskytuje záruky rozpočet EU. Soulad finanční podpory třetím zemím s celkovými cíli politiky vnější činnosti EU zajišťují Komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, jimž je nápomocna Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ).

Za účelem financování úvěrů, o nichž rozhodne Rada, je proto Komise zmocněna půjčovat si jménem Evropské unie i Euratomu finanční prostředky na kapitálových trzích. Výpůjční a úvěrové operace mají podobu operací „back to back“, což zajišťuje, že rozpočet EU není vystaven úrokovému ani měnovému riziku. Výše nesplacených přijatých výpůjček odpovídá výši nesplacených poskytnutých úvěrů.

Tabulka 1b Operace EU v roce 2018 (v milionech EUR)

Nástroj	Příjemce (tranše splátky)	Datum vyplacení	Splatnost	Částka	Celkem na program
EFSM	Irsko – 2. prodloužení	6.2.2018	4.4.2025	2 400	4 500
		6.3.2018	4.4.2033	1 000	
	Irsko – 3. prodloužení	29.6.2018	4.4.2033	500	
	Portugalsko – 2. prodloužení	29.6.2018	4.4.2033	600	
Euratom	Energoatom (Ukrajina) – 2. splátka	6.7.2018	6.7.2028	50	50
MFA	Gruzie MFA II – 1. splátka	11.12.2018	4.4.2033	15	515
	Ukrajina MFA IV – 1. splátka	11.12.2018	4.4.2033	500	
Celkem					5 065

Tabulka 2: Nové výpůjční a úvěrové operace (kryté rozpočtovými zárukami Unie) plánované na rok 2019 a 2020 (v milionech EUR)

Nástroj	2019	2020
A. Výpůjční a úvěrové operace Unie a Euratomu s rozpočtovou zárukou Unie		
1. Makrofinanční pomoc Unie třetím zemím (MFA)		
<i>Rozhodnuté či plánované operace:</i>		
Gruzie II	20	
Jordánsko II	100	
Moldavsko	20	40
Tunisko II	150	150
Ukrajina IV	500	
Mezisoučet MFA	790	190
2. Úvěry Euratomu	100	100
3. Platební bilance	0	0
4. Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM)	0	0
Mezisoučet A	890	290
B. Půjčky od Evropské investiční banky se zárukou z rozpočtu Unie		
1. Země připravující se na přistoupení	1200	1490
2. Sousední a partnerské země	2523	2749
3. Asia a Latinská Amerika	559	623
4. Jihoafrická republika	78	79
Mezisoučet B	4359	4940
Celkový součet	5249	5230

3.1.1 Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM)

Rada ECOFIN ve svých závěrech přijatých na zasedání ve dnech 9. a 10. května 2010 stanovila objem prostředků pro tento mechanismus na 60 miliard EUR²³. Členské státy eurozóny byly navíc připraveny tyto zdroje v případě potřeby navýšit. Ustanovení čl. 2 odst. 2 nařízení Rady č. 407/2010²⁴ omezuje celkovou výši úvěrů nebo úvěrových linek, jež mají být členskými státy poskytnuty, rozpětím dostupným v rámci stropů vlastních zdrojů pro prostředky na platby.

²³ Viz tisková zpráva o mimořádném zasedání Rady ve složení pro hospodářské a finanční věci 9. a 10. května 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

²⁴ Nařízení Rady (EU) č. 407/2010 ze dne 11. května 2010 o zavedení evropského mechanismu finanční stabilizace (Úř. věst. L 118, 12.5.2010, s. 1).

Na základě rozhodnutí Rady poskytnout unijní finanční pomoc Irsku²⁵ (do výše 22,5 miliardy EUR) a Portugalsku²⁶ (do výše 26 miliard EUR) bylo Irsku vyplaceno 22,5 miliardy EUR a Portugalsku 24,3 miliardy EUR (o zbývajících 1,7 miliardy EUR portugalská vláda nepožádala). V souladu s tím má EFSM zbývajících kapacitu 13,2 miliardy EUR na poskytnutí další pomoci v případě potřeby.

V dubnu 2013 se Euroskupina a Rada ECOFIN rozhodly navýšit maximální váženou průměrnou splatnost úvěrů EFSM z 12,5 roku na 19,5 roku, což přijímajícím zemím umožňuje požádat o prodloužení splatnosti jednotlivých splátek úvěru až do roku 2026 (po jednotlivých tranších).

Vývoj v roce 2018

Irsko

Komise dne 27. listopadu 2017 obdržela žádost Irska o prodloužení splatnosti úvěru EFSM ve výši 3,4 miliardy EUR, který byl Irsku vyplacen v březnu roku 2011 se splatností ke 4. dubnu 2018. Tento úvěr byl refinancován během prvního čtvrtletí 2018 ve dvou transakcích se splatností v dubnu roku 2025 (2,4 miliardy EUR) a v dubnu roku 2033 (1 miliarda EUR).

Kromě toho byla ve druhém čtvrtletí 2018 doručena další žádost Irska o prodloužení splatnosti úvěru EFSM ve výši 500 milionů EUR, který byl Irsku vyplacen v říjnu 2011 a byl splatný ke 4. říjnu 2018. Tento úvěr byl refinancován během v červnu 2018 zvýšením stávajícího dluhopisu se splatností v dubnu 2033 (500 milionů EUR).

V důsledku prodloužení splatnosti o sedm let (2,4 miliardy EUR) a o patnáct let (1,5 miliardy EUR) v prvním čtvrtletí 2018 a ve druhém čtvrtletí 2018 je nyní vážená průměrná splatnost úvěrů Irska v rámci EFSM 17,1 roku.

Portugalsko

Ve druhém čtvrtletí 2018 byla doručena žádost Portugalska o prodloužení splatnosti úvěru EFSM ve výši 600 milionů EUR, který byl Portugalsku vyplacen v říjnu 2011 a byl splatný ke 4. říjnu 2018. Tento úvěr byl refinancován během v červnu 2018 zvýšením stávajícího dluhopisu se splatností v dubnu 2033 (600 milionů EUR).

V důsledku prodloužení splatnosti o patnáct let (600 milionů EUR) ve druhém čtvrtletí 2018 je nyní vážená průměrná splatnost úvěrů Portugalska v rámci EFSM 15,3 roku.

3.1.2 Nástroj na podporu platební bilance

Střednědobá finanční pomoc EU v rámci nástroje na podporu platební bilance byla opětovně aktivována na konci roku 2008 ve prospěch Maďarska a následně Lotyšska a Rumunska s cílem obnovit tímto příslibem o celkovém objemu 14,6 miliardy EUR, z nichž bylo 13,4 miliardy EUR vyplaceno, důvěru trhů ve vztahu k těmto zemím.

Vývoj v roce 2018

²⁵ Prováděcí rozhodnutí Rady 2011/77/EU ze dne 7. prosince 2010 o poskytnutí finanční pomoci Unie Irsku (Úř. věst. L 30, 4.2.2011, s. 348).

²⁶ Prováděcí rozhodnutí Rady 2011/344/EU ze dne 30. května 2011 o poskytnutí finanční pomoci Unie Portugalsku (Úř. věst. L 159, 17.6.2011, s. 88); viz též oprava tohoto rozhodnutí (Úř. věst. L 178, 10.7.2012, s. 15).

Rumunsko splatilo dvě tranše úvěru, a to v dubnu 2018 ve výši 1,2 miliardy EUR a v říjnu 2018 ve výši 150 milionů EUR. Nesplacená výše úvěrů v rámci nástroje na podporu platební bilance se tak v roce 2018 snížila ze 3,05 miliardy EUR na 1,7 miliardy EUR.

Celkový strop nástroje na podporu platební bilance činí 50 miliard EUR. Z tohoto objemu zůstávalo k 31. prosinci 2018 k dispozici 48,3 miliardy EUR, které lze v případě potřeby uvolnit.

3.1.3 Úvěry v rámci makrofinanční pomoci

Rozhodnutí o makrofinanční pomoci obecně přijímají Evropský parlament a Rada (článek 212 SFEU). Rada však může přijmout rozhodnutí na návrh Komise, pokud situace ve třetí zemi vyžaduje naléhavou finanční pomoc (článek 213 SFEU). Tento postup byl využit v případě druhého balíčku makrofinanční pomoci pro Ukrajinu v roce 2014.

Vývoj v roce 2018

Gruzie

Dne 18. dubna 2018 Evropský parlament a Rada rozhodly o poskytnutí další makrofinanční pomoci Gruzii (MFA II) do výše 45 milionů EUR sestávající z grantové složky ve výši 10 milionů EUR a úvěru ve výši 35 milionů EUR²⁷.

První tranše úvěru ve výši 15 milionů EUR (z částky 35 milionů EUR na základě rozhodnutí) z druhého programu makrofinanční pomoci Gruzii (MFA II) byla vyplacena v

prosinci 2018.

Ukrajina

Dne 4. července 2018 Evropský parlament a Rada rozhodly o poskytnutí další makrofinanční pomoci Ukrajině (MFA IV) do výše 1 miliardy EUR sestávající ze dvou tranší ve výši 500 milionů EUR s cílem podpořit stabilizaci hospodářství Ukrajiny a její obsáhlý reformní program²⁸.

První tranše ve výši 500 milionů EUR ze čtvrtého programu makrofinanční pomoci Ukrajině (MFA IV) byla vyplacena v prosinci 2018.

Moldavská republika

Dne 13. září 2017 Evropský parlament a Rada rozhodly o poskytnutí další makrofinanční pomoci Moldavské republice ve výši 100 milionů EUR (poskytnutí do výše 60 milionů EUR ve formě úvěrů a do výše 40 milionů EUR ve formě grantů)²⁹.

Tato operace je v současnosti pozastavena kvůli nedodržení politických podmínek.

²⁷ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/598 ze dne 18. dubna 2018 o poskytnutí další makrofinanční pomoci Gruzii (Úř. věst. L 103, 23.4.2018, s. 8).

²⁸ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/947 ze dne 4. července 2018 o poskytnutí další makrofinanční pomoci Ukrajině (Úř. věst. L 171, 6.7.2018, s. 11).

²⁹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1565 ze dne 13. září 2017 o poskytnutí makrofinanční pomoci Moldavské republice (Úř. věst. L 242, 20.9.2017, s. 14).

Další informace

Pokud jde o splátky, přijímající země splatily 55,73 milionu EUR, a to Albánie 1,8 milionu EUR, Bosna a Hercegovina 4 miliony EUR, Severní Makedonie 5,6 milionu EUR, Černá Hora 1,10 milionu EUR a Srbsko 43,23 milionu EUR.

Nesplacená částka v rámci úvěrů makrofinanční pomoci se ze 3,9 miliardy EUR ke dni 31. prosince 2017 zvýšila na 4,4 miliardy EUR ke dni 31. prosince 2018. V rámci makrofinanční pomoci představují 76 % celkové expozice úvěry poskytnuté Ukrajině.

3.1.4 Úvěry Euratomu

Úvěry Euratomu členským státům nebo některým způsobilým nečlenským zemím (v současnosti Ruské federaci, Arménii a Ukrajině) mají strop ve výši 4 miliardy EUR, z něhož bylo vyplaceno již zhruba 92 %. Z rozhodnutí o 4 miliardách EUR zbývá 326 milionů EUR.

Ukrajina

Úvěr Ukrajině ve výši 300 milionů EUR určený na zlepšení bezpečnosti stávajících jaderných elektráren byl poskytnut na základě rozhodnutí Komise ze dne 24. června 2013³⁰. Úvěr je poskytnut v úzké spolupráci s EBRD, která souběžně poskytuje další úvěr ve výši 300 milionů EUR.

Tyto úvěry jsou kryty státními zárukami, které pokrývají 100 % nesplacené částky ke konci roku. První tranše Euratomu ve výši 50 milionů EUR byla vyplacena v květnu 2017 a druhá tranše Euratomu ve výši 50 milionů EUR byla vyplacena v červnu 2018.

Bulharsko a Rumunsko

Bulharsku byl poskytnut úvěr ve formě víceměnové facility ve výši 212,5 milionu EUR na modernizaci jaderné elektrárny Kozloduj (bloky 5 a 6). Smlouva o úvěru mezi Evropským společenstvím pro atomovou energii a AEZ „Kozloduj“ EAD byla podepsána dne 29. května 2000. K 31. prosinci 2018 činila nesplacená částka 33,8 milionu EUR.

Rumunsku byl poskytnut úvěr ve formě víceměnové facility ve výši 223,5 milionu EUR na dokončení bloku 2 jaderné elektrárny Cernavoda. Smlouva o úvěru mezi Evropským společenstvím pro atomovou energii a společností Societatea Nationala Nuclearelectrica S.A. byla podepsána dne 11. června 2004. K 31. prosinci 2018 činila nesplacená částka 119,1 milionu EUR.

Od 1. ledna 2007, kdy se Bulharsko a Rumunsko staly členskými státy, je zbývající riziko vyplývající z těchto operací kryto přímo z rozpočtu EU, a nikoli ze Záručního fondu pro vnější vztahy.

3.2 Vývoj operací vnějšího financování ze strany EIB

Vývoj v roce 2018

³⁰ C(2013) 3496.

V rámci vnějšího úvěrového mandátu EIB na období let 2014–2020 bylo k 31. prosinci 2018 podepsáno financování v celkové výši 17,64 miliardy EUR, z nichž bylo k uvedenému datu vyplaceno 5,77 miliardy EUR, takže nesplacená jistina činila 5,41 miliardy EUR (viz tabulka A3 pracovního dokumentu útvarů Komise). Více informací o zemích, na něž se vztahují mandáty EIB, obsahují tabulky A1, A3 a A4 pracovního dokumentu útvarů Komise.

Údaje k vnějším úvěrovým mandátům EIB za předchozí období obsahuje tabulka A3 pracovního dokumentu útvarů Komise.

Nesplacení úvěrů a úroků ze strany syrské vlády pokračovalo i v roce 2018. EIB čerpala z prostředků záručního fondu za účelem pokrytí nesplacených částek (viz bod 5.2 níže).

Nesplacené částky uvolněné z různých nástrojů zmíněných v tomto oddíle k 31. prosinci 2018 shrnuje tabulka č. 1.

4. RIZIKA KRYTÁ Z ROZPOČTU EU

4.1 Definice rizika

Riziko, jemuž je rozpočet EU vystaven, je odvozeno od objemu nesplacené jistiny a úroků u operací, na něž byla poskytnuta záruka.

Pro ocenění rizik, jimž je rozpočet EU (přímo nebo nepřímo prostřednictvím fondu) takto vystaven, jsou pro účely této zprávy použity dvě metody:

- metoda „krytí celkového rizika“ je založena na součtu celkové částky nesplacené jistiny z dotčených operací k danému datu včetně vzniklého úroku³¹,
- rozpočtový přístup definovaný jako „roční riziko, jemuž je rozpočet EU vystaven“ vychází z výpočtu maximálního objemu ročních splatných plateb, které by EU musela v rozpočtovém roce uhradit za předpokladu, že by ze zaručených úvěrů nebyly uhrazeny žádné splátky³².

4.2 Složení celkového rizika

Do roku 2010 bylo maximální riziko vyjádřené celkovou zaručenou nesplacenou částkou spojeno hlavně s úvěry třetím zemím. Od roku 2011 výrazně zatěžuje veřejné finance členských států finanční krize. EU proto navýšila své financování, aby pokryla potřeby veřejného financování v členských státech.

Vlivem uvedeného vývoje se složení rizika změnilo. K 31. prosinci 2018 představují 61,2 % celkové nesplacené částky³³ výpůjční operace spjaté s úvěry členskými státy, které jsou kryty přímo z rozpočtu EU (k 31. prosinci 2010 činila tato hodnota 45 %).

³¹ Viz tabulka 1 ve zprávě.

³² Pro účely tohoto výpočtu se předpokládá, že nesplacené úvěry nejsou splatné v předstihu, tzn. berou se v úvahu pouze splatné částky (viz rovněž tabulky 2 a 3 ve zprávě a tabulka A4 pracovního dokumentu útvarů Komise).

³³ Viz tabulka 1.

4.3 Riziko kryté rozpočtem EU v ročním vyjádření

Při zohlednění úvěrů nesplacených ke dni 31. prosince 2018 (viz tabulka 1) činí maximální částka, kterou by EU musela vyplatit v průběhu roku 2019 (přímo a prostřednictvím fondu) *za předpokladu*, že by nebyl splácen *žádný* ze zaručených úvěrů, 6 337 milionů EUR. Tato suma odpovídá objemu jistiny a úroků ze zaručených úvěrů, které jsou splatné během roku 2019, za předpokladu, že nesplácené úvěry nejsou splatné v předstihu (podrobnosti viz tabulka A4 v pracovním dokumentu útvarů Komise).

4.3.1 *Expozice vůči členským státům*

V roce 2019 činí maximální roční riziko, které ponese EU v souvislosti s operacemi s členskými státy, 2 953,1 milionu EUR (46,6 % celkového ročního rizika). Toto riziko se týká:

- a) úvěrů EIB a/nebo Euratomu, které byly členským státům poskytnuty před jejich přistoupením k EU;
- b) úvěrů poskytnutých v rámci podpory platební bilance a
- c) úvěrů poskytnutých v rámci EFSM.

Tabulka 2: Členské státy v pořadí podle ročního rizika, jemuž je rozpočet EU vystaven v roce 2019 (v milionech EUR)

Pořadí	Země	Úvěry	Maximální roční riziko	Podíl země na ročním riziku v souvislosti s členskými státy	Podíl země na celkovém ročním riziku v roce 2019 (členské a nečlenské státy)
1	Rumunsko	a+b)	1 188,58	40,2 %	18,8 %
2	Portugalsko	c)	584,84	19,8 %	9,2 %
3	Lotyšsko	a+b)	524,04	17,7 %	8,3 %
4	Irsko	c)	518,98	17,6 %	8,2 %
5	Bulharsko	a)	54,85	1,9 %	0,9 %
6	Chorvatsko	a)	34,11	1,2 %	0,5 %
7	Polsko	a)	18,90	0,6 %	0,3 %
8	Slovensko	a)	13,40	0,5 %	0,2 %
9	Česká republika	a)	12,62	0,4 %	0,2 %
10	Litva	a)	2,74	0,1 %	0,0 %
Celkem			2 953,1	100,0 %	46,6 %

4.3.2 *Expozice vůči třetím zemím*

V roce 2019 ponese fond maximální roční riziko, které souvisí s expozicemi vůči třetím zemím, 3 383,8 milionu EUR (53,4 % celkového ročního rizika). Rizika související se třetími zeměmi se týkají úvěrů poskytnutých EIB, úvěrů v rámci makrofinanční pomoci a úvěrů Euratomu (podrobnosti jsou obsaženy v tabulce A2b pracovního dokumentu útvarů Komise). Fond kryje zaručené úvěry poskytnuté třetím zemím se splatností rozloženou až do roku 2042.

Prvních deset zemí (ze 46 nečlenských zemí) je seřazeno níže podle částek splatných v roce 2019. Případá na ně 2 864,50 milionu EUR, tj. 84,7 % ročního rizika souvisejícího se třetími zeměmi, kterému je fond v roce 2019 vystaven. Analýza hospodářské situace těchto zemí a komentář k ní jsou obsaženy v bodě 3 pracovního dokumentu útvarů Komise. Tabulky k jednotlivým zemím uvádějí též posouzení úvěruschopnosti podle ratingových agentur.

Tabulka 3: **Deset třetích zemí** v pořadí podle nejvyššího ročního rizika, jemuž je rozpočet EU v roce 2019 vystaven (v milionech EUR)

Pořadí	Země	Maximální roční riziko	Podíl země na ročním riziku v souvislosti se třetími zeměmi	Podíl země na celkovém ročním riziku v roce 2019 (členské a nečlenské státy)
1	Turecko	977,50	28,9 %	15,4 %
2	Egypt	739,28	21,8 %	11,7 %
3	Tunisko	279,98	8,3 %	4,4 %
4	Maroko	260,06	7,7 %	4,1 %
5	Srbsko	187,00	5,5 %	3,0 %
6	Ukrajina	161,05	4,8 %	2,5 %
7	Bosna a Hercegovina	73,41	2,2 %	1,2 %
8	Libanon	64,53	1,9 %	1,0 %
9	Jižní Afrika	62,76	1,9 %	1,0 %
10	Panama	58,94	1,7 %	0,9 %
Celkem (prvních 10)		2 864,50	84,7 %	45,2 %

5. AKTIVACE A VYPLACENÍ ZÁRUK

5.1 Obsluha dluhu nekrytá Záručním fondem pro vnější vztahy (úvěry Euratomu členským státům, EFSM a na podporu platební bilance)

Článek 323 SFEU stanoví, že (Evropský parlament, Rada a Komise zajistí), „aby Unie měla k dispozici finanční prostředky, které jí umožní plnit právní závazky vůči třetím stranám“. V souladu s tím právní rámec EU a zavedené postupy zajišťují, aby členské státy povinně vyčlenily pro rozpočet EU finanční prostředky nezbytné k tomu, aby Unie vždy plnila své zákonné povinnosti.

EU má tak zavedeno několik úrovní velmi odolných bezpečnostních mechanismů, aby bylo zajištěno, že svým vlastním věřitelům splatí své závazky včas a v plné výši. Každý z hlavních bezpečnostních mechanismů by sám o sobě dostačoval k zajištění úhrad.

5.1.1 Platby z peněžních prostředků

Rozpočet EU dočasně poskytuje dluhové služby v případě, že dlužník nesplácí dluh vůči EU včas. Komise čerpá ze svých peněžních prostředků, aby zabránila prodlení a vzniku nákladů v rámci svých výpůjčních operací³⁴.

S ohledem na to, že nejvíce výdajů se uskutečňuje během prvního čtvrtletí každého roku, umoření dluhu probíhá v následujících měsících a na začátku každého měsíce, kdy jsou peněžní zůstatky nejvyšší.

5.1.2 Platby z rozpočtu EU

V případě, že členský stát nedodrží své závazky³⁵, a pokud nejsou vlastní zdroje EU dostatečné, může Komise použít dostupné rozpočtové prostředky a upřednostnit splacení dluhu před nepovinnými výdaji. Pokud se ukáže, že tyto prostředky nejsou dostatečné, podle čl. 14 odst. 4 nařízení Rady č. 609/2014 vyplývá z právních předpisů EU podle víceletého finančního rámce pro členské státy povinnost poskytnout další příspěvky potřebné ke splacení dluhu a vyrovnaní rozpočtu, až do výše 1,20 % HND EU. V případě potřeby právní předpisy EU členskými státy umožňují přispívat do rozpočtu EU nezávisle na svém podílu.

Jelikož v roce 2018 nedošlo k žádnému nedodržení závazků ze strany členských států, o čerpání prostředků nebylo požádáno.

5.2 Žádosti o čerpání ze zdrojů Záručního fondu ro vnější vztahy a zpětně získávané částky (úvěry třetím zemím v rámci ELM, makrofinanční pomoci a Euratomu)

Pokud je příjemce úvěru poskytnutého nebo zaručeného třetí zemi ze strany EU v prodlení se splácením, je záruční fond vyzván k pokrytí neprovedené platby do tří měsíců ode dne podání žádosti.

U úvěrů v rámci ELM jsou částky, o jejichž čerpání žádá EIB, z účtu záručního fondu odepsány poté, co je schválí útvary Komise. Provede-li EU platbu v rámci záruky EU, přecházejí na ni související práva a opravné prostředky EIB³⁶. Pokud v případě úvěrů v rámci Euratomu a makrofinanční pomoci zpoždění platby dosáhne tří měsíců po datu splatnosti, Komise čerpá z fondu za účelem krytí neprovedené platby³⁷ a doplnění stavu prostředků.

³⁴ Viz článek 14 nařízení Rady (EU, Euratom) č. 609/2014 ze dne 26. května 2014 o metodách a postupu pro poskytování tradičních vlastních zdrojů a vlastních zdrojů z DPH a HND a o opatřeních ke krytí hotovostních nároků (Úř. věst. L 168, 7.6.2014, s. 39).

³⁵ Viz ustanovení čl. 14 odst. 3 nařízení (EU, Euratom) č. 609/2014.

³⁶ Viz čl. 8 odst. 7 rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 466/2014/EU ze dne 16. dubna 2014, kterým se poskytuje záruka EU za případné ztráty Evropské investiční banky z finančních operací na podporu investičních projektů mimo Unii (Úř. věst. L 135, 8.5.2014, s. 1) ve znění rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/412 ze dne 14. března 2018, kterým se mění rozhodnutí č. 466/2014/EU, kterým se poskytuje záruka EU za případné ztráty Evropské investiční banky z finančních operací na podporu investičních projektů mimo Unii (Úř. věst. L 76, 19.3.2018, s. 30).

³⁷ S výjimkou Bulharska a Rumunska, kterým byly poskytovány úvěry Euratomu před přistoupením k Unii. Úvěry (a úvěrové záruky) pro přistupující země kryl fond do data přistoupení. Od tohoto data přestávají nesplacené úvěry spadat mezi vnější vztahy Unie a jsou kryty přímo z rozpočtu EU.

Pokud jde o vnější úvěrový mandát EIB, pohledávky, jež na EU přejdou, však jménem EU vymáhá EIB³⁸.

Úvěry EIB na projekty v Sýrii

Syrská vláda přestala od prosince 2011 hradit EIB část splátek úroků a jistiny. Vzhledem k tomu, že oficiální žádosti o úhradu byly neúspěšné, přistoupila EIB v květnu 2012 k žádosti o čerpání ze záručního fondu. Vývoj výzev k čerpání z fondu v souvislosti s nesplácenými úvěry v Sýrii je uveden v tabulce 4a.

Tabulka 4 a: Čerpání ze záručního fondu z titulu nesplácených úvěrů v Sýrii (v milionech EUR)

Rok (stažení z účtu záručního fondu)	Počet proplacených žádostí	Výše dlužných splátek	Penále a vzniklé úroky ³⁹	Zpětně získaná částka	Celkem
2012	2	24,0	0,0	2,1	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
2017	13	56,1	0,2	0,0	56,3
2018	12	55,7	0,1	0,0	55,7
Celkem	63	416,17	7,03	2,1	421,1

K 31. prosinci 2018 dosahovala celková nesplacená jistina ze zaručených úvěrů poskytnutých Sýrii 555 milionů EUR⁴⁰, přičemž poslední úvěr je splatný v roce 2030.

TAV Tunisie S.A. (letišť Enfidha)

EIB v červnu 2016 požádala o vyplacení záruky EU v rámci vnějšího úvěrového mandátu EIB v souvislosti s úvěrem poskytnutým společností TAV Tunisie S.A. (letišť Enfidha).

Dne 15. ledna 2018 bylo od letiště Enfidha získáno zpět 0,14 milionu EUR, jež bylo připsáno do Záručního fondu pro vnější vztahy. Tato částka byla vykázána již v rozvaze k 31. prosinci 2017 jako aktivum (pohledávka) fondu.

³⁸ Další informace o vymáhání pohledávek obsahuje rovněž dohoda o vymáhání pohledávek podepsaná dne 3. října 2018 mezi Evropskou unií a Evropskou investiční bankou upravující podmínky a postupy pro zpětné získávání plateb provedených ze strany EU na základě záruk poskytnutých Evropské investiční bance za případné ztráty EIB z finančních operací na podporu investičních projektů mimo EU.

³⁹ Úhradu penále a vzniklých úroků požaduje EIB až v rámci druhé žádosti o úhradu jednotlivých úvěrů. Tyto částky nabíhají ode dne, kdy nastalo prodlení s úhradou, až do dne úhrady záručním fondem.

⁴⁰ Do této částky je zahrnuto 375,39 milionu EUR (jistina), o něž již EIB požádala do 31. prosince 2018.

Tyto výzvy k čerpání fondu v souvislosti s nesplácenými úvěry pro společnost TAV Tunisie S.A. (letišťe Enfidha) jsou uvedeny v tabulce 4b.

Tabulka 4b: Výzva k čerpání záručního fondu týkající se společnosti TAV Tunisie S.A. (letišťe Enfidha) (v milionech EUR)

Rok stažení z účtu	Počet proplacených žádostí	Výše dlužných splátek	Penále a vzniklé úroky ³²	Zpětně získaná částka	Celkem
2016	1	4,63	0,03	0,00	4,65
2017	3	30,16	0,01	0,00	30,17
2018	0	0,0	0,0	0,14	-0,14
Celkem	4	34,78	0,04	0,14	34,68

Vývoj po 31. prosinci 2018 (do 30. června 2019)

V únoru a březnu 2019 bylo uhrazeno celkem 10,6 milionu EUR na základě dvou žádostí o plnění ze záruky v souvislosti s platbami v prodlení, které dluží Sýrie (3,2 milionu EUR a 7,4 milionu EUR včetně penále uplatněných EIB).

5.3 Vývoj fondu

V souladu s nařízením, kterým se zřizuje Záruční fond pro vnější vztahy (dále jen „nařízení o záručním fondu“)⁴¹, je přiměřená výše (cílová částka) stanovena na 9 % veškerých kapitálových závazků vyplývajících z každé operace, zvýšených o naběhlé úroky. K zajištění toho, aby byla cílová částka dosažena, je zaveden dotační mechanismus.

Na základě dotačního mechanismu bylo z rozpočtu EU v únoru 2018 do fondu převedeno 137,8 milionu EUR a v únoru 2019 dalších 103,2 milionu EUR.

K 31. prosinci 2018 činila čistá aktiva⁴² fondu 2 608,84 milionu EUR. Čistá aktiva fondu byla tudíž nižší než cílová částka⁴³ (2 848,99 milionu EUR), záruční fond bude v roce 2020 dotován částkou 240,15 milionu EUR.

Měl by být proveden přezkum, jehož účelem je posoudit hlavní parametry fondu, především cílovou částku, a to zároveň s přezkumem vnějšího úvěrového mandátu EIB v polovině období. Záruční fond byl proto posouzen externím dodavatelem s přihlédnutím k rizikovému profilu fondu a jeho efektivnosti vzhledem k vývoji vnějšího financování, které záruční fond kryje, a souvisejícím rizikům. Zpráva byla předložena v srpnu 2016 a vyplývá z ní zejména, že cílová částka ve výši 9 % je pro stávající úroveň rizika portfolia úvěrů stále považována za

⁴¹ Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 480/2009, kterým se zřizuje Záruční fond pro vnější vztahy (Úř. věst. L 145, 10.6.2009, s. 10) ve znění nařízení (EU) 2018/409 (Úř. věst. L 76, 19.3.2018, s. 1).

⁴² Celková aktiva fondu po odečtu nahromaděných závazků (poplatků EIB a poplatků za audit).

⁴³ 9% z 31 655,46 milionu EUR. Cílová částka se vypočte uplatněním procentního podílu ve výši 9 % na celkové nesplacené kapitálové závazky vyplývající z každé operace plus naběhlý úrok (makrofinanční pomoc, úvěry Euratomu a EIB třetím zemím) a po odečtení postoupených úvěrů na konci roku „n-1“.

optimální, a to i v případě dalšího snížení ratingu hlavních dlužníků. 9% cílová sazba proto zůstává nezměněna.

6. EVROPSKÝ FOND PRO STRATEGICKÉ INVESTICE (EFSI)⁴⁴

Záruční fond EU je doplňován postupně s přihlédnutím k nárůstu expozice, kterou záruka EU pokrývá.

Podle čl. 12 odst. 4 nařízení o EFSI jsou prostředky záručního fondu EU řízeny přímo Komisí a jsou investovány v souladu se zásadou řádného finančního řízení a s náležitými obezřetnostními pravidly.

Za posuzování a monitorování rizika jednotlivých operací krytých zárukou EU jsou odpovědné EIB a EIF. Na základě jejich zprávy a vzájemně sladěných, obezřetných předpokladů o budoucí činnosti zachovává Komise cílovou částku i objem záručního fondu EU, které jsou předmětem přezkumu, v adekvátní výši. V souladu s čl. 16 odst. 3 nařízení o EFSI podaly EIB a EIF v březnu 2019 zprávu Komisi a Evropskému účetnímu dvoru.

V souladu s čl. 16 odst. 2 nařízení o EFSI musí výroční zpráva, kterou EIB podává Evropskému parlamentu a Radě, obsahovat konkrétní informace o souhrnném riziku, jež je spojeno s finančními a investičními operacemi v rámci EFSI, a rovněž informace o čerpání záruky.

Vývoj v roce 2018⁴⁵

Ke dni 31. prosince 2018 byly v rámci EFSI schváleny operace v celkové výši 53,6 miliardy EUR ve 28 členských státech, přičemž z této částky připadalo 39,1 miliardy EUR na nástroj pro infrastrukturu a inovace (407 operací) a 14,5 miliardy EUR na specializovaný nástroj pro malé a střední podniky (470 operací). Oproti roku 2017, na jehož konci činil objem schválených operací 37,4 miliardy EUR, tak došlo k výraznému nárůstu.

Expozice, jež plyne z vyplacených a dosud nesplacených prostředků a na niž se vztahuje záruka EU, dosahovala ke dni 31. prosince 2018 téměř 15,8 miliardy EUR, zatímco koncem roku 2017 pouze 10,1 miliardy EUR.

Expozice rozpočtu EU, jež na základě záruky EU plyne z případných budoucích plateb

⁴⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1017 ze dne 25. června 2015 o Evropském fondu pro strategické investice, Evropském centru pro investiční poradenství a Evropském portálu investičních projektů a o změně nařízení (EU) č. 1291/2013 a (EU) č. 1316/2013 – Evropský fond pro strategické investice (dále jen „nařízení o EFSI“) (Úř. věst. L 169, 1.7.2015, s. 1). Nařízení o EFSI bylo pozměněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2396 ze dne 13. prosince 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1316/2013 a (EU) 2015/1017, pokud jde o prodloužení doby trvání Evropského fondu pro strategické investice, jakož i zavedení technických zlepšení daného fondu a Evropského centra pro investiční poradenství (dále jen „změna EFSI 2.0“). V rámci změny EFSI 2.0 byla mimo jiné zvýšena záruka EU a upravena cílová sazba. Dne 22. července 2015 podepsaly Evropská komise a Evropská investiční banka (EIB) dohodu o správě EFSI a poskytování záruky EU (dále jen „dohoda o EFSI“), která byla pozměněna a opakovaně potvrzena ve dnech 21. července 2016, 21. listopadu 2017, 9. března 2018 a v prosinci 2018.

⁴⁵ Informace obsažené v tomto oddíle byly převzaty ze zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě a Účetnímu dvoru o řízení záručního fondu Evropského fondu pro strategické investice v roce 2018 – COM(2019) 244 final ze dne 28. května 2019.

v rámci schválených operací (vyplacených i dosud nevyplacených), dosahovala 19,8 miliardy EUR.

Expozice ze záruky EU, jež plyne z vyplacených a dosud nesplacených operací EFSI prováděných skupinou EIB, dosahovala k 31. prosinci 2018 výše 15,8 miliardy EUR. Právní závazek⁴⁶ v podobě záruky EU v čisté dostupné výši přitom činí 25,9 miliardy EUR. Částka ve výši 15,8 miliardy EUR je v příloze účetní závěrky EU za rok 2018 vykázána jako podmíněný závazek.

Expozice nástroje pro infrastrukturu a inovace, jež plyne z vyplacených a dosud nesplacených prostředků a na niž se vztahuje záruka EU, činila 14,8 miliardy EUR, přičemž z této částky připadalo 14,2 miliardy EUR na dluhové operace a 600 milionů EUR na kapitálové operace.

Operace EFSI, jež řídila EIB v rámci nástroje pro infrastrukturu a inovace, generovaly Unii v roce 2018 čistý výnos ve výši 112,7 milionu EUR. Z této částky je v účetní závěrce EU za rok 2018 vykázána částka ve výši 38,9 milionu EUR⁴⁷ jako čistá pohledávka Komise za EIB k 31. prosinci 2018.

Celková expozice v rámci nástroje pro malé a střední podniky, jež plyne z nesplacených prostředků a na niž se vztahuje záruka EU, dosahovala ke dni 31. prosince 2018 hodnoty 995 milionů EUR. Z této částky připadalo 880 milionů EUR na záruční operace a 115 milionů EUR na kapitálové operace.

V případě operací EFSI v rámci nástroje pro malé a střední podniky vznikly EU v roce 2018 náklady ve výši 30,3 milionu EUR. Z toho 21,9 milionu EUR činí správní poplatky Evropskému investičnímu fondu vykázané v účetní závěrce EU za rok 2018, které jsou splatné nejdříve k 30. červnu 2019.

Celková aktiva záručního fondu EFSI⁴⁸ dosahovala k 31. prosinci 2018 hodnoty 5 452 milionů EUR. Aktiva sestávala z portfolia investičních cenných papírů, které je klasifikováno jako realizovatelné (5 000 milionů EUR), z měnového forwardu na prodej USD s kladnou čistou současnou hodnotou, který je klasifikován jako finanční aktiva v reálné hodnotě vykazované do zisku nebo ztráty (2 miliony EUR), a z peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů (450 milionů EUR).

Dotování záručního fondu EU

V roce 2018 bylo v rozpočtu za účelem dotování záručního fondu EU přiděleno celkem 2 069 milionů EUR. Z této částky bylo 1 905 milionů EUR vyčleněno v souladu s rozhodnutím Komise C(2018) 307. Další prostředky na závazky ve výši 105 milionů EUR byly vyčleněny z rozpočtové položky „Rezervy na finanční intervence“. Zbývající částka 59 milionů EUR byla vyhrazena jako účelově vázané příjmy.

Do záručního fondu EU byla během roku skutečně vyplacena celková částka

⁴⁶ Podle článku 11 změny EFSI 2.0 nesmí záruka EU přesáhnout v žádném okamžiku 26 miliard EUR a před 6. červencem 2018 nesmí překročit částku 16 miliard EUR. Od maximální výše záruky EU se odečítají žádosti o čerpání a použití záruky EU a tvorba rezerv pro produkty kryté portfoliovou zárukou v rámci nástroje pro malé a střední podniky.

⁴⁷ Po odečtení neuhrazených inkasních nákladů ve výši 0,5 milionu EUR splatných EIB v roce 2019 v souvislosti s operací, jež je v selhání.

⁴⁸ Auditované finanční výkazy záručního fondu EU jsou zveřejněny v pracovním dokumentu útvarů Komise připojeném ke zprávě o záručním fondu EFSI (SWD(2019) 188).

2 014 milionů EUR. Většina této částky byla uhrazena z prostředků na platby v souhrnném rozpočtu EU, částka ve výši 59 milionů EUR byla získána jako účelově vázané příjmy (53,4 milionu EUR z výnosů EFSI a 5,6 milionu EUR z výnosů fondu Marguerite) a částka ve výši 154,9 milionu EUR byla převedena jako dodatečné prostředky na platby na konci rozpočtového roku.

Žádosti o čerpání a využívání záruky EU

V souladu s čl. 8.1 písm. a) dohody o EFSI byla podána žádost o čerpání záruky EU ve výši 97,1 milionu EUR u operace v rámci nástroje pro infrastrukturu a inovace, která je v selhání. V souladu s článkem 11 dohody o EFSI nejdříve EIB vyinkasovala 18,6 milionu EUR, čímž snížila částku, která měla být vyplacena, na 78,5 milionu EUR. Žádost o čerpání byla vyplacena z účtu EFSI (17,7 milionu EUR) a ze záručního fondu EU (60,8 milionu EUR). Následně byla vyinkasována částka ve výši 1,6 milionu EUR. V souvislosti s touto operací v selhání požádala EIB o úhradu inkasních nákladů ve výši 1,0 milionu EUR a nahraditelných správních nákladů ve výši 0,6 milionu EUR.

V roce 2018 byla EIB vyplacena částka ve výši 0,6 milionu EUR na náklady na financování⁴⁹ a 10,7 milionu EUR na úpravy ocenění⁵⁰.

Další informace o řízení záručního fondu EU obsahuje aktuální verze zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě a Účetnímu dvoru o řízení záručního fondu Evropského fondu pro strategické investice⁵¹ a související pracovní dokument útvarů Komise (SWD).

7. EVROPSKÝ FOND PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ (EFSD)

Evropská komise předložila dne 14. září 2016 návrh plánu vnějších investic (EIP) s cílem povzbudit investice v partnerských zemích EU v Africe a v sousedních zemích EU, posílit partnerství a přispět k dosažení cílů udržitelného rozvoje a pomoci řešit některé hlavní příčiny migrace.

Součástí plánu vnějších investic je nový Evropský fond pro udržitelný rozvoj (EFSD) jako integrovaný mechanismus financování na podporu investic ze strany veřejných finančních institucí a soukromého sektoru. Tím, že je EFSD otevřen řadě realizačních partnerů, je schopen mobilizovat mnohem více veřejných i soukromých investic v cílových zemích, než by to bylo jinak možné. Fond zahrnuje:

- rozpočtovou záruku a
- nástroje kombinovaného financování.

Právní předpis o zřízení EFSD vstoupil v platnost dne 26. září 2017.⁵²

⁴⁹ Viz čl. 8.1 písm. d) dohody o EFSI. Tato částka nezahrnuje náklady ve výši 1,6 milionu EUR související s výše uvedenou žádostí.

⁵⁰ Viz čl. 8.1 písm. b) dohody o EFSI.

⁵¹ Aktuální verze – COM(2019) 244 final ze dne 28. května 2019.

⁵² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1601 ze dne 26. září 2017 o zřízení Evropského fondu pro udržitelný rozvoj (EFSD), záruky EFSD a záručního fondu EFSD (Úř. věst. L 249, 27.9.2017, s. 1).

7.1 Informace o záruce EFSD

Záruka EFSD se použije ke snížení rizik spojených s investicemi do udržitelného rozvoje v partnerských zemích, což přispěje k mobilizaci investic, zejména ze soukromých zdrojů.

Záruka je navržena tak, aby došlo k mobilizaci investic soukromého sektoru ve výši 1,54 miliardy EUR. Částka byla rozdělena na 28 navrhovaných investičních programů, u kterých se očekává, že by měly mobilizovat až 17,5 miliardy EUR na udržitelné investice v partnerských zemích (z velké části ze soukromých zdrojů). Záruka může:

- přilákat financování na část počátečního kapitálu („vlastní kapitál“ nebo „rizikový kapitál“) potřebného na rozběhnutí projektu,
- sloužit jako zástava (záruka) ke splacení části úvěru v případě ztrát a selhání dlužníka při splacení.

Investiční programy

Do dubna 2018 navrhla řada partnerských finančních institucí více než 40 investičních programů v hodnotě převyšující částku 3,5 miliardy EUR na pokrytí záruky EFSD v rámci pěti prioritních oblastí investic (investiční okna), tj. a) udržitelná energetika a konektivita, b) financování mikropodniků a malých a středních podniků, c) udržitelné zemědělství, podnikatelé na venkově a agroprůmysl, d) udržitelná města a e) digitalizace pro rozvoj.

V červnu a listopadu 2018 EU na základě návrhů finančních institucí rozdělila 1,54 miliardy EUR na 28 záruk.

NASIRA

Dne 18. prosince 2018 byla podepsána první dohoda o záruce EFSD s nizozemskou rozvojovou bankou FMO, jež má rating AAA, a to pro nástroj financování se sdílením rizik NASIRA.

FMO očekává, že NASIRA vytvoří a podpoří až 800 000 pracovních míst a bude využívat malé a střední podniky, vnitřně vysídlené osoby, uprchlíky, navrátilce, ženy a mladé lidi.

Má být zahájena řada souběžných jednání s dalšími partnerskými finančními institucemi, přičemž se očekává, že velký počet z nich bude uzavřen před koncem roku 2019.

7.2 Záruční fond EFSD

Záruční fond EFSD představuje rezervu v oblasti likvidity, ze které budou v souladu s kapitolou III nařízení (EU) 2017/1601 vypláceny způsobilé partnerské strany v případě výzvy k čerpání záruky EFSD na základě uzavřených dohod o záruce se způsobilými partnerskými stranami a v souladu s příslušnými ustanoveními.

Zdroje záručního fondu EFSD jsou spravovány přímo Komisí a jsou investovány v souladu se zásadou řádného finančního řízení při dodržení náležitých pravidel obezřetnosti.

Záruční fond EFSD má být financován z příspěvků z rozpočtu Unie a Evropského rozvojového fondu, jakož i z dobrovolných příspěvků členských států a jiných přispěvatelů a z dalších zdrojů dotací v souladu s článkem 14 nařízení (EU) 2017/1601.

Míra poskytování prostředků činí 50 % celkových závazků záruky EFSD krytých z prostředků souhrnného rozpočtu Unie.